
Program kształcenia

**na określonym kierunku, poziomie i profilu
kształcenia**

zmiany wynikające z nowelizacji ustawy PoSzW

Spotkanie dla rad programowych kierunków w dniu 25 kwietnia 2017r.

Podstawowe akty prawne (zewnętrzne)

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U z 2016 r. poz. 64)
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2016 r poz 1842 ze zm.)
- Rozporządzenie MNiSW z dnia 26 września 2016 w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z 2016 r, poz. 1596)
- Rozporządzenie MNiSW z 26 września 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6-8 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1594)
- Rozporządzenie MNiSW zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia dla kierunków: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (z 11 sierpnia 2016 oraz 17 listopada 2016)

Podstawowe akty prawne (wewnętrzne)

- Uchwała nr 102/02/2017 Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 23 lutego 2017 r. w sprawie wytycznych dotyczących projektowania programów kształcenia na studiach wyższych
- Zarządzenie Rektora nr 11/2017 z dnia 03.03.2017 w sprawie określenia szczegółowych zasad dotyczących projektowania programów na studiach wyższych oraz sporządzania ich dokumentacji w Uniwersytecie Rzeszowskim
- Zarządzenie Rektora nr 12/2017 z 06.03.2017r. w sprawie realizacji przedmiotów ogólnouczeniowych w Uniwersytecie Rzeszowskim
- Zarządzenie Rektora nr 16/2017 z 23.03.2017r. w sprawie procedury tworzenia lub likwidacji kierunków studiów wyższych w Uniwersytecie Rzeszowskim

Nowe definicje

- **Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego**- ogólne charakterystyki efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji, o której mowa w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji
- **Opis zakładanych efektów kształcenia** dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia uwzględnia uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia określone w ustawie z dnia 22 grudnia o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji oraz charakterystyki drugiego stopnia określone w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust 3 tej ustawy, w tym wybrane efekty kształcenia właściwe dla obszaru lub obszarów kształcenia, do których został przyporządkowany kierunek studiów:
 - 1) dla kwalifikacji na poziomie 6 PRK – w przypadku studiów pierwszego stopnia
 - 2) dla kwalifikacji na poziomie 7 PRK – w przypadku studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich

Co z dotychczasowymi programami kształcenia?

1. Programy kształcenia i zawarte w nich opisy efektów kształcenia określone przez senaty uczelni dla kierunków studiów utworzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zgodnie z:
 - 1) Krajowymi Ramami Kwalifikacji określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust.1 pkt 2 ustawy, o której mowa w art.1,
 - 2) wzorcowymi efektami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust.2 ustawy, o której mowa w art.1- pozostają w mocy.
2. Do zmiany programów kształcenia i opisów efektów kształcenia, o których mowa w ust.1, stosuje się przepisy obowiązujące w dniu dokonywania tej zmiany.

(art. 9 ustawy z dnia 23 czerwca 2016 roku o zmianie ustawy prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw oraz § 20 Zarządzenia Rektora nr 11/2017)

„Przeprofilowanie” – ujednoczenie terminu

1. Senaty uczelni, w terminie do 31 grudnia 2017 roku., dostosują profile i programy kształcenia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych na kierunkach utworzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (*czyli przed dniem 1 października 2014 r.*) do wymagań określonych w art.11 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

(zob. art. 7 noweli czerwcowej z 2016 dotyczący zmiany zapisów art. 23 noweli lipcowej z 2014 roku)

Ustalenia na poziomie Uczelni

1. Ostateczny termin złożenia wniosku dotyczącego wprowadzenia zmian w opisie kierunkowych efektów kształcenia dla kierunków studiów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich wraz z uchwałą rady wydziału w tej sprawie upływa z dniem 30 czerwca 2017 roku.
2. Ostateczny termin przekazania do Prorektora ds. Studenckich i Kształcenia informacji o dostosowaniu programów kształcenia do wymogów art. 11 ustawy PoSzW oraz obowiązujących wytycznych w sprawie projektowania programów, również w przypadku, gdy nie ulegną zmianie kierunkowe efekty kształcenia upływa z dniem 30 września 2017 roku.

(Zarządzenie Rektora nr 58/2016 z 15.11.2016 w sprawie wydłużenia harmonogramu prac związanych z dostosowaniem profili i programów kształcenia do wymagań określonych w art. 11 ustawy)

Uprawnienia do prowadzenia studiów (Art. 11 ustawy PoSzW)

1. **Jednostka posiadająca uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego może prowadzić** studia o profilu ogólnoakademickim oraz studia o profilu praktycznym w ramach obszarów kształcenia oraz dziedzin odpowiadających uprawnieniom do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego – decyzja Senatu

2. **Jednostka nieposiadająca uprawnień habilitacyjnych:**
 - 1) posiadająca uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w obszarze kształcenia i dziedzinie do których przyporządkowano kierunek studiów może uzyskać uprawnienia do prowadzenia studiów na określ. kierunku i poziomie:
 - a) o profilu ogólnoakademickim,
 - b) o profilu praktycznym.

Uprawnienia do prowadzenia studiów (Art. 11)

(cd)

2. Jednostka nieposiadająca uprawnień habilitacyjnych:

2) nieposiadająca uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora w obszarze i dziedzinie do których przypisano kierunek studiów, może uzyskać uprawnienia do prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie:

a) o profilu praktycznym,

b) o profilu ogólnoakademickim, jeżeli:

- prowadzone na tym kierunku studia I lub II stopnia uzyskały co najmniej pozytywną ocenę jakości kształcenia PKA
- zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy co najmniej 8 nauczycieli posiadających tytuł prof. lub stopień naukowy doktora hab., dla których uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy, reprezentujących dziedzinę nauki lub sztuki związanej z danym kierunkiem studiów
- prowadzi badania naukowe w dziedzinie związanej z kierunkiem studiów

Uprawnienia do prowadzenia studiów

- **W przypadku profilu praktycznego** – obowiązek uwzględnienia co najmniej 3-miesięcznej praktyki zawodowej na każdym poziomie kształcenia. Możliwość realizacji kształcenia przemiennego w formie zajęć oraz praktyk ([Art.11 ust.9 ustawy](#)).

Program studiów – wymogi formalne

Program studiów dla kierunku, poziomu i profilu kształcenia określa:

- 1) formę studiów,
- 2) liczbę semestrów i liczbę pkt ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia,
- 3) moduły zajęć – zajęcia lub grupy zajęć wraz z przypisaniem do każdego modułu efektów kształcenia oraz treści programowych, form i metod kształcenia, zapewniających osiągnięcie tych efektów, a także liczby pkt ECTS,
- 4) sposoby weryfikacji i oceny osiągania przez studenta zakładanych efektów kształcenia,
- 5) plan studiów uwzględniający moduły zajęć, o których mowa w pkt 3, a w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie stacjonarnej – również zajęcia z wychowania fizycznego, zajęciom z wychowania fizycznego nie przypisuje się pkt ECTS,

(zob. § 4 ust. 1 rozp. MNiSW z 26.09.2016 w sprawie WPS)

Program studiów – wymogi formalne

- 6) łączną liczbę pkt ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów,
- 7) liczbę pkt ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z obszarów nauk humanistycznych **lub** nauk społecznych, nie mniejszą niż 5 pkt ECTS – **w przypadku kierunków studiów przypisanych do obszarów innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne,**
- 8) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk zawodowych dla kierunku studiów o profilu praktycznym, a w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim – jeżeli program kształcenia dla tych studiów przewiduje praktyki, oraz liczbę pkt ECTS, którą student musi uzyskać w ramach praktyk.

(zob. § 4 ust. 1 rozp. MNiSW z 26.09.2016 w sprawie WPS)

Program studiów – wymogi formalne – co zniknęło?

~~Konieczność przypisania liczby pkt ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć:~~

- ~~- z zakresu nauk podstawowych właściwych dla danego kierunku studiów, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku, poziomu i profilu.~~
- ~~- o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych;~~
- ~~- w ramach niezwiązanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczeniowych lub zajęć na innym kierunku studiów;~~
- ~~- z języka obcego~~
- ~~- z wychowania fizycznego~~

zob. § 4 ust 1 rozp. MNiSW z 3.10.2014 w sprawie WPS

MINIMUM KADROWE (ZMIANY)

1. W przypadku studiów I stopnia:

- o profilu ogólnoakademickim – stanowi co najmniej 3 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej 6 doktorów
- o profilu praktycznym – **stanowi co najmniej 1 samodzielny nauczyciel akademicki oraz co najmniej 5 doktorów**

2. W przypadku studiów II stopnia – stanowi co najmniej 6 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej 6 doktorów

Inne wymagania - kierunki związane z kształceniem w zakresie języków obcych, etnofilologii, sztuki, pielęgniarstwa i położnictwa (*w zakresie sztuki – I st. – 3 samodzielnych, 3 doktorów, II st. – 3 samodzielnych, 4 doktorów, pielęgniarstwo i położnictwo – I st. – 3 samodzielnych, 4 doktorów, II st. – 6 samodzielnych, 6 doktorów, reprezentujących specjalności z zakresu nauk medycznych i n. o zdrowiu oraz posiadających doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią*)

3. W przypadku studiów jednolitych mgr (lekarski, fizjoterapia, prawo) – 6 samodzielnych, 8 doktorów, a w przypadku grafiki – 3 samodzielnych, 5 doktorów.

ZALICZENIE DO MINIMUM KADROWEGO (ZMIANY)

- tzw. samodzielny nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 30 godzin dydaktycznych, **a w przypadku studiów I stopnia o profilu praktycznym – w wymiarze co najmniej 60 godzin dydaktycznych** (*obowiązek dostosowania w terminie do 1 października 2018r.*)
- Nauczyciel posiadający stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 60 godzin. dydaktycznych.
- Oświadczenie o zaliczeniu do minimum kadrowego nauczyciel składa przed rozpoczęciem roku akademickiego, nie później jednak niż do dnia **30 czerwca** roku poprzedzającego rok akademicki, **lub przed rozpoczęciem semestru w przypadku zmian w zatrudnieniu wpływających na minimum kadrowe** (*Ustawa PoSW – art. 112*)

PROPORCJA LICZBY NAUCZYCIELI DO LICZBY STUDENTÓW

Proporcja liczby nauczycieli zaliczanych do minimum kadrowego do liczby studentów na danym kierunku nie może być mniejsza niż **1:60**, z tym że w przypadku:

- 1) kierunków studiów związanych z kształceniem w zakresie języków obcych, nie może być mniejsza niż 1:50
- 2) kierunków studiów lekarskiego i lekarsko-dentystycznego – nie może być mniejsza niż 1:40
- 3) kierunków studiów w obszarze sztuki – nie może być mniejsza niż 1:25

(§ 14 rozporządzenia MNiSW z 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów)

WYTYCZNE NA POZIOMIE UCZELNI

§1o Zarządzenia Rektora nr 11/2017

1. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia (licencjackich) wynosi nie więcej niż:
 - 1) **2000** – dla kierunków wyodrębnionych z obszaru nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk ścisłych, nauk technicznych,
 - 2) **2200** – dla kierunków wyodrębnionych z obszaru sztuki, nauk przyrodniczych, nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej – w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej,
 - 3) **3200** – dla kierunków wyodrębnionych z obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej - w dziedzinie nauk medycznych oraz nauk o zdrowiu (dla kierunku ratownictwo medyczne, łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych wynosi 3800).
2. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych drugiego stopnia 4 semestralnych wynosi nie więcej niż:
 - 1) **900** – dla kierunków wyodrębnionych z obszaru nauk humanistycznych, nauk społecznych,
 - 2) **1100** – dla kierunków wyodrębnionych z obszaru sztuki, nauk ścisłych, nauk przyrodniczych, nauk technicznych, nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, oraz nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej – w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej,
 - 3) **1600** – dla kierunków wyodrębnionych z obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej – w dziedzinie nauk medycznych oraz nauk o zdrowiu.

3. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych drugiego stopnia 3 semestralnych wynosi nie więcej niż **900** godzin.
4. Na studiach stacjonarnych jednolitych magisterskich łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych jest nie większa niż **3000** na kierunku prawo oraz **4200** na kierunkach grafika i **fizjoterapia**.
5. W przypadku kierunku przypisanego do więcej niż jednego obszaru kształcenia uwzględnia się łączną liczbę godzin zajęć dydaktycznych jaka została określona dla obszaru wiodącego.

§11

W uzasadnionych przypadkach jednostka organizacyjna prowadząca kierunek studiów może zwiększyć o **10% łączną** liczbę godzin zajęć dydaktycznych określoną w §10, **za zgodą Prorektora ds. Studenckich i Kształcenia po uzyskaniu pozytywnej opinii Kwestora UR.**

§12

1. W ramach kierunku studiów pierwszego stopnia uprawniającego do uzyskania kwalifikacji inżyniera, łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych wynosi od **2200 do 2500 godzin**.
2. W uzasadnionych przypadkach jednostka organizacyjna prowadząca kształcenie w ramach kierunku określonego w ust. 1, **może na warunkach określonych w §11 zwiększyć łączną liczbę godzin zajęć dydaktycznych, jednak nie więcej niż do 2600 godzin.**
3. Liczba godzin zajęć dydaktycznych na kierunkach studiów, dla których zostały określone standardy kształcenia na podstawie art. 9b ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* jest zgodna ze standardami kształcenia dla tych kierunków.

§14

Rada Wydziału opracowuje sposób przyznawania punktacji ECTS poszczególnym modułom/przedmiotom i innym formom aktywności studentów z uwzględnieniem poniższych zasad:

.....

- 5) Zajęcia z wychowania fizycznego realizowane są na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich w wymiarze 60 godz. Zajęciom z wychowania fizycznego nie przypisuje się pkt ECTS. Na studiach stacjonarnych drugiego stopnia istnieje możliwość realizacji zajęć z wychowania fizycznego jako zajęć dodatkowych.
- 6) Program studiów uwzględnia przedmiot realizowany w ramach zajęć ogólnouczeniowych z obszaru nauk humanistycznych lub społecznych, w wymiarze 30 godzin na studiach stacjonarnych i 18 godzin na studiach niestacjonarnych na każdym poziomie kształcenia, za który przypisuje się 2 pkt. ECTS. Zasady realizacji przedmiotów ogólnouczeniowych określa Zarządzenie Rektora.

„ W ramach programu studiów dla danego kierunku studiów, rada jednostki uwzględnia obowiązek realizacji przedmiotu ogólnouczeniowego nie wcześniej niż od trzeciego semestru, a w przypadku studiów 3-semestralnych od drugiego semestru, z zachowaniem zasady, że student kierunku:

- 1) z obszaru nauk humanistycznych, wybiera z oferty przedmiotów z obszaru nauk społecznych,
- 2) z obszaru nauk społecznych, wybiera z oferty przedmiotów z obszaru nauk humanistycznych,
- 3) z obszarów innych niż wymienione w pkt. 1 i 2 oraz w przypadku kierunku przypisanego do obszaru nauk humanistycznych i społecznych, wybiera z oferty przedmiotów z obszaru nauk humanistycznych lub obszaru nauk społecznych” – [Zarządzenie Rektora nr 12/2017](#)

Załączniki do zarządzenia Rektora nr 11/2017

Załącznik nr 1 – Wykaz dokumentów i informacji składających się na opracowaną przez jednostkę dokumentację programu kształcenia na studiach wyższych.

Załącznik nr 2 – Wzór opisu zakładanych efektów kształcenia na studiach wyższych:

- a) dla kierunku przypisanego do jednego obszaru kształcenia,
- b) dla kierunku przypisanego do więcej niż jednego obszaru kształcenia.

Załącznik nr 3 – Wzór tabeli zgodności kompetencji inżyniera z kierunkowymi efektami kształcenia:

- a) dla profilu ogólnoakademickiego,
- b) dla profilu praktycznego.

Załącznik nr 4 – Wzór sylabusu przedmiotu na studiach wyższych.

Załącznik nr 5 – Wzór matrycy efektów kształcenia na studiach wyższych.

DOSKONALENIE PROGRAMU KSZTAŁCENIA

1. Jednostka prowadząca kierunek studiów może doskonalić program kształcenia, w tym zakładane efekty kształcenia właściwe dla tego kierunku, poziomu i profilu kształcenia z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
2. Jednostka nieposiadająca uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w obszarze kształcenia oraz dziedzinie, do której jest przyporządkowany kierunek studiów, może w ramach posiadanego uprawnienia dokonywać zmian:
 - 1) zajęć dydaktycznych, za które student może uzyskać łącznie do 50% pkt. ECTS,
 - 2) łącznie do 30% ogólnej liczby zakładanych efektów kształcenia.
3. Podstawowa jednostka organizacyjna może dokonywać w programie kształcenia również zmian:
 - 1) w doborze treści kształcenia przekazywanych studentom w ramach zajęć, uwzględniających najnowsze osiągnięcia naukowe lub artystyczne, a także form i metod prowadzenia zajęć,
 - 2) koniecznych do usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną,
 - 3) wynikających z dostosowania programu kształcenia do zmian w przepisach powszechnie obowiązujących.

DOSKONALENIE PROGRAMU KSZTAŁCENIA

4. Zmiany w programach kształcenia, o których mowa w:
 - 1) ust 1 i 2 - mogą być wprowadzane z początkiem nowego cyklu kształcenia,
 - 2) ust.3 - mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.
5. Zmiany efektów kształcenia wymagają zatwierdzenia przez Senat UR.
6. Zmiany w programach kształcenia należy wprowadzić do końca czerwca roku akademickiego poprzedzającego rok akademicki, którego zmiany dotyczą.
7. Zmiany w programach kształcenia wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia należy ogłosić co najmniej na miesiąc przed rozpoczęciem semestru, którego dotyczą.
8. Zmiany dokonywane w ramach uprawnień wynikających z ust. 2 szacuje się:
 - 1) według stanu obowiązującego w dniu 10 października 2014 r. – w przypadku kierunku studiów prowadzonego w dniu 10 października 2014 r.
 - 2) według stanu aktualnego na dzień wydania przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego decyzji o nadaniu uprawnienia – w przypadku kierunku uruchomionego po dniu 10 października 2014 r.

(zob. § 18 Zarządzenia Rektora UR nr 11/2017)